

INTRODUCCIÓ A LA FILOSOFIA

QUÈ ÉS FILOSOFIA?

BERTRAND RUSSELL: LA MEVA CONCEPCIÓ DEL MÓN

Entrevista amb Woodrow Wyatt (primavera, 1959)

W.: Lord Russell, què és la filosofia?

Lord Russell: *Hi ha moltes maneres de contestar aquesta pregunta i no crec que trobéssiu dos filòsofs que us donessin la mateixa resposta. El meu punt de vista particular és que la filosofia es compon d'especulacions sobre temes l'exacte coneixement dels quals no és possible encara. Aquesta és únicament la meua contesta, i la de ningú més.*

W.: Quina diferència hi ha entre ciència i filosofia?

Lord Russell: *Podríem dir que ciència és el que sabem i filosofia el que ignorem. Aquesta és una definició força senzilla i, per tant hi ha un corrent constant de qüestions que passen de la filosofia a la ciència com a avanços del coneixement.*

W.: Llavors, sempre que quelcom és descobert i establert, deixa de ser filosofia per a convertir-se en ciència?

Lord Russell: *Sí, tota mena de qüestions que es classificaven com a ciència perden aquesta identitat.*

W.: I per a què serveix la filosofia?

Lord Russell: *Jo crec que la filosofia té una doble utilitat. Una de les coses per a les quals serveix és per a mantenir viva l'especulació sobre temes que encara no estan subjectes al coneixement científic, el qual, després de tot, no cobreix sinó una petita part de tot allò que és susceptible d'interessar la humanitat. Hi ha una gran quantitat de temes, d'un interès immens dels quals la ciència no sap actualment gairebé res; i mai no voldria que la imaginació de la gent es tanqués dins els límits del que se sap actualment. Estic convençut que engrandir la imatge que hom pugui tenir del món, obrint-li les portes del reialme de l'hipotètic, és una de les tasques de la filosofia. Però la filosofia té una altra tasca que jo considero d'igual importància: demostrar-nos que hi ha coses que ens creïem que sabíem i sobre les quals no sabem res. Per una banda, la filosofia ens obliga a reflexionar sobre les coses que un dia podem arribar a saber, i per l'altra, manté la nostra consciència desperta al fet de les nostres pròpies limitacions.*

(...)

W.: Podríem dir que la filosofia és una mena d'esclava o criada de la ciència?

INTRODUCCIÓ A LA FILOSOFIA

Lord Russell: *Només en part, puix que hi ha un cert nombre de coses que la ciència no pot resoldre o determinar, com, per exemple, les qüestions de valor. La ciència no us dirà mai –com a fi, no com a mitjà– el que és bo i el que és dolent.*

W.: Diríeu que a mida que ha anat passant el temps s'ha produït algun canvi en l'actitud dels filòsofs i de la gent envers la filosofia?

Lord Russell: *Bé, això depèn principalment de l'escola filosòfica que tingueu present en fer la pregunta. Tant Plató com Aristòtil tractaven, principalment, de comprendre el món en què vivien que és el que jo crec que hauria de fer sempre la filosofia. Però així que arribem als estoics, ens trobem que l'èmfasi principal de llur doctrina descansa en la moral; tractaven de convèncer-vos que havíeu d'ésser estoics i suportar amb paciència tots els tropells i les malaurances que us arribessin. I aquesta, a mesura que passà el temps, fou la idea popular del que és un filòsof.*

W.: (...) Quin servei pot fer la vostra filosofia a tots els qui vulguin saber la conducta que han de seguir?

Lord Russell: *Molta gent m'escriu dient-me que es troben completament desorientats sobre la conducta que han de seguir, puix que han deixat d'acceptar com a bones les pautes tradicionals i no en tenen cap altra per a substituir-les. Estic segur que la filosofia en la qual jo crec ha de poder ser-los útil en aquesta eventualitat, perquè permet d'actuar amb energia en aquells casos en els quals hom no està segur que el que fa sigui el millor. Crec que ningú no hauria d'estar segur de res. Si hom està segur del que sigui està equivocat, certament, puix que no hi ha res mereixedor d'una certesa absoluta i tots hauríem de considerar la possibilitat d'afegir a les nostres creences un determinat element de dubte i ésser capaços d'actuar enèrgicament a desgrat d'aquest dubte. Al capdavant això és el que fa un general quan planeja una batalla. Ell no pot saber amb exactitud què farà l'enemic, però, si és un bon general, les seves deduccions seran encertades, i si és un mal estrateg el resultat serà un veritable desastre.*

W.: Però què s'esdevindrà si esvaïm la fe de la gent en aquelles coses en què creuen a ulls clucs? No pertorbarà això llur equilibri emocional?

Lord Russell: *Potser sí, de moment, i jo crec que una certa perplexitat ha d'ésser part essencial de l'exercici i l'entrenament mentals, però si tenen la més petita idea del que és la ciència, aquest coneixement serà el llast amb el quan sorraran la nau de llur pensament i evitaran així els dubtes que forçosament han de sentir els trsbalsin profundament.*

(...)

W.: Com resumiríeu els beneficis que pot esperar de la filosofia el món actual, ara i en els anys a venir?

Lord Russell: *La filosofia té una gran importància per al món actual. Primerament perquè, com ja he dit, hi ha qüestions molt importants de les quals la ciència no pot tractar actualment, i on l'actitud científica no és l'adequada. En segon lloc tenim que la filosofia obliga la gent a considerar amb una certa modèstia les possibilitats de llur intel·lecte i desperta llur consciència al fet que hi ha moltes coses de les quals hom estava segur, que després s'ha pogut demostrar que eren errònies i que no hi ha una drecera per arribar a la coneixença. La comprensió del món en què vivim, que –segons la meua manera de viure– ha d'ésser el propòsit fonamental de tot filòsof, és un problema d'allò més difícil sobre el qual no hem de ser dogmàtics.*

INTRODUCCIÓ A LA FILOSOFIA

PREGUNTES

1. Segons Russell tot i que el món modern hagi desenvolupat la ciència, la filosofia continua essent necessària: quina doble utilitat té la filosofia?
2. La ciència parla de fets, però en el llenguatge humà hi ha un altre tipus de qüestions que la ciència no pot dilucidar: quins són aquests problemes específics de la ciència. Justifica la resposta.
3. Estàs d'acord amb Russell quan diu que *ningú no hauria d'estar segur de res* ? Per què?
4. Quina valoració de la perplexitat fa l'autor del text?
5. Posa un exemple que corrobore la necessitat de mantenir *una certa modèstia sobre les possibilitats de l'intel·lecte* que proposa l'autor.